

ראיון עם יו"ר מנת"ה החדשה:

ד"ר אליען – אלחדף אברג'ל

מאת יהוטל קון

באדיבות צוות פייסבוק, ארגון מנת"ה: <https://www.facebook.com/israelmenta/>

למידע נוסף ניתן להיכנס לאתר מנת"ה: <http://www.behavior-analyst.co.il/>

ד"ר אליען אלחדף- אברג'ל, מנתחת התנהגות מוסמכת BCBA- D, יו"ר ארגון מנת"ה.

ספרי לנו קצת על עצמך (פרטים אישיים, גיל, מצב משפחתי, מגורים)?

"אני עוד מעט בת 35, בשנתיים האחרונות אני גרה ברמת ישי, לפני כן גרתי בארה"ב 5 שנים, עשיתי שם את התואר השני בחינוך גופני ואת הדוקטורט בניתוח התנהגות ב-Western Michigan University. אני נשואה לפלג, נולדה לנו תינוקת (אביב שמה) לפני ארבעה חודשים ויש לנו כלב מתוק בשם שוגי".

איך הגעת לתחום? שנת הסמכה? במה את עוסקת כיום בתחום?

"את התואר הראשון שלי עשיתי בווינגייט בחינוך גופני בשנתיים האחרונות בווינגייט כל סטודנט נדרש לבחור התמחות, אחת מההתמחויות שהוצעו הייתה הוראת מיומנויות חברתיות באמצעות חינוך גופני. ההתמחות הזו מאוד התאימה לי, כי אני בזמנו עסקתי גם באימון קרטה והבנתי שלמעשה ההתמחות הזו מציעה משהו שאני כבר עושה- כי דרך הקרטה לימדתי ילדים מיומנויות חברתיות, אחריות, כבוד והתמדה... ידעתי שזה יהיה מאוד טוב עבורי ללמוד ולהעמיק בזה. רק לאחר תחילת הלימודים הבנתי שלמעשה מה שאני לומדת הוא ניתוח התנהגות. התכנית הזו הייתה למעשה התכנית של ד"ר איתן אלדר בווינגייט ובאמת יישמנו במסגרת התכנית את העקרונות ההתנהגותיים בסביבת ספורט ופעילות גופנית ומאוד התחברתי לזה. זה היה המפגש הראשון שלי עם ניתוח התנהגות. באותה תקופה לא ידעתי שאפשר ללמוד את המקצוע הזה ברמת תואר שני ודוקטורט (בארה"ב). כבר בתואר הראשון ידעתי שאעשה תואר שני ודוקטורט בחינוך גופני בארה"ב ואכן אחרי התואר הראשון נסעתי לעשות את התואר השני. במהלך התואר השני הבנתי כי בארה"ב ניתן ללמוד לדוקטורט בניתוח התנהגות וכשסיימתי את התואר השני בחינוך גופני ניסיתי להתקבל לדוקטורט בניתוח התנהגות ואכן התקבלתי".

כיום רוב הפעילות שלי בתחום היא באקדמיה, כאשר הנגיעה שלי בשטח היא דרך מנתחי התנהגות שאותם אני מנחה. אני מנחה מנתחי התנהגות שרוצים לעשות הסמכה, מנתחי התנהגות שזקוקים לסופרוויז'ן על מנת לשמר את ההסמכה וגם מנתחי התנהגות שלא מעוניינים לעשות את ההסמכה אבל כן רוצים הנחייה.

אני פועלת בשני התחומים, הן בהתפתחות תקינה והן בספקטרום האוטיסטי, תלוי במנתח ההתנהגות שפונה אלי. אני נוטה יותר לעבוד עם אוכלוסייה של ילדים בהתפתחות תקינה אבל יש לי גם התנסות עם אוטיזם אז אני יכולה להדריך גם בתחום הזה. את ההסמכה בניית התנהגות עשיתי בשנת 2013".

איך את רואה את תחום ניתוח התנהגות בישראל? צייני נקודות חוזק ותורפה עיקריות בעיניך.

"לדעתי אחת מנקודות החוזק נובעות מהעובדה שאנחנו מדינה מאוד קטנה ועם זאת יש הרבה מנתחי התנהגות שמסיימים את הלימודים, גם כאלה שלומדים את התחום לא במטרה להיות מנתחי התנהגות אלא כדי להכיר את המקצוע... שזה מאוד מרשים! אם משווים את ישראל למדינות אחרות, למעט את ארה"ב ששם התחום הוא מאוד מפותח, אנחנו מובילים בתחום הזה- יש הרבה תכניות לימוד, הרבה אנשים שמסיימים את הלימודים בתכניות הללו ואני רואה בכך נקודת חוזקה.

נקודת חולשה או שני דברים עיקריים שהייתי רוצה לשפר ושיקרו כאן בארץ הם: אחד, מודעות ציבורית, לדוגמא, אני חושבת שזה לא הגיוני שקופות חולים נותנות החזר כספי על תרפיות שונות כגון: טיפול בחיות או רכיבה טיפולית אבל אינן מעניקות החזר כספי על טיפולים הקשורים בניית התנהגות והסיבה לכך לדעתי היא חוסר המודעות. אם ההורים היו לוחצים על קופות החולים לתת החזרים על ניתוח התנהגות אז סביר להניח שהן היו נותנות כי יש כאן עניין תחרותי, מספיק שקופת חולים אחת תיתן החזר על זה והיתר כבר יתנו גם כן. זה התהליך שקרה בארה"ב, הרישיון למקצוע ומתן החזרים על ניתוח התנהגות מהביטוחים נבע מלחץ שהפעילו הורים. דבר שני, ניתוח התנהגות מוכר בעיקר בהקשר של אוטיזם ובעיקר באזור המרכז, ואין מספיק מנתחי התנהגות או פעילות של ניתוח התנהגות בצפון או בדרום, אז עבור אלו החיים במרכז זה נראה שיש הרבה ביקוש למקצוע אבל זה רק במרכז וזה צריך להיות כלל ארצי. אני מניחה שאם אנשים בצפון או דרום הארץ היו יודעים שיש כזה דבר שנקרא "ניתוח התנהגות" היה לכך ביקוש, יש צורך בשטח אבל אנשים לא מודעים לתחום.

לדעתי, השלב הראשון מבחינתנו, מנתחי ההתנהגות, הוא להיות בראש ובראשונה מקצועיים וכמה שיותר! אם אנחנו נעשה עבודה טובה, מספיק טובה בשביל שהורים יראו שיפור, הם כבר יעבירו את הבשורה מפה לאוזן. בנוסף, גם לאופן שבו אנחנו מציגים את עצמינו יש השפעה רבה, לדוגמא: עכשיו, כשילדתי, חברות שלי אמרו לי "אם את צריכה יועצת הנקה, תיגשי רק ליועצת הנקה מוסמכת, אל תלכי למישהי שאינה מוסמכת" וזה גרם לי לחשוב... איך בתחום שלנו הורים לא מעבירים את המידע הזה, מנתח התנהגות מוסמך וזה שאינו מוסמך?! ומכאן שעלינו להציג את עצמינו בצורה הכי נכונה ולהביא למודעות של הורים מה אנחנו עושים, מה זה ניתוח התנהגות. בהקשר הזה לעיתים קרובות נכנס הדיון סביב השאלה האם לדבר להורים בשפה התנהגותית (שאינם מבינים) או בשפה שאינה התנהגותית. בזמנו היה בארץ ניל, נציג הבורד לעניינים בינלאומיים, הוא אמר שאם אנחנו לא נדבר בשפה התנהגותית אז הורים עשויים להגיד "כן, גם הם והם עושים את זה...", כלומר, אם נגיד להורים שכדי שהילד יעשה את ההתנהגות הנאותה שאנו רוצים ללמד נגיד לו "כל הכבוד" אז ההורים לא יבינו את ההבדל בין ניתוח התנהגות לבין טיפול רגשי כי גם המטפל הרגשי אומר לילד "כל הכבוד" כאשר הוא מתנהג באופן נאות. ההבדל בין ניתוח התנהגות לבין טיפולים אחרים הוא בניית תחושה עצמו, לקרוא לטכניקות בשמן (חיזוק חיובי, לדוגמא) ולהסביר מה אנחנו עושים. זה לא אומר שצריך להציף הורים במושגים מקצועיים אלא ממש ללמד אותם ולהסביר להם בצורה הדרגתית.

נקודת תורפה נוספת שלדעתי יש לשנות היא העובדה כי תכניות הלימוד הקיימות כיום בארץ הן לימודי תעודה בלבד ולא תואר שני. זה לדעתי השלב הבא, וכל מי שיש לו PhD, כמו ד"ר שירי אייבז, ד"ר איתן אלדר, פרופ' עמוס רולידר ואני צריכים לעבוד יחד ולשתף פעולה בעניין הזה".

מאז הקמת הארגון ועד היום כיהן בראשו יו"ר אחד: פרופ' עמוס רולידר. כיצד התגבשה אצלך ההחלטה להגיש מועמדות לתפקיד? ואיך ההרגשה להיכנס לנעליים שלו...?

"נעליים גדולות, מאוד גדולות! באמת היו לי הרבה חששות בתהליך קבלת ההחלטות שלי לגבי האם אני לוקחת את התפקיד או לא, בעיקר מבחינת הזמן שנדרש. נכנסתי לארגון בשנה שעברה, התבקשתי על-ידי ליאת דוד ועמוס רולידר לתרום לארגון ונענית להצעתם. מהרגע שנכנסתי לארגון עשיתי עבודה מאוד רצינית מבחינה תוך-ארגונית. כשהייתי בארה"ב למדתי OBM (Organizational Behavior Management) וחשבתי שזה נכון ליישם את זה גם במסגרת ארגון מנת"ה, הכוונה היא לראות שיש לנו יעדים ברורים, שאנחנו מתקשרים את היעדים האלו כלפי חוץ בצורה נכונה ושהפעולות שאנחנו עושים בתוך הארגון מביאות אל היעד שקבענו. בנוסף נכנסתי לוועדה שעוסקת ברישוי והסמכה בישראל... ולאט לאט ראיתי שאני מאוד מעורבת בפעילות של הארגון ונמצאת במעגל הפנימי של קבלת ההחלטות וכאשר עמוס הודיע שהוא מתפטר אז הוא הציע לי את התפקיד ואחרי מחשבה הבנתי כי יש לי את היכולת להביא את הארגון למקומות טובים, ויש לי את המרץ והמוטיבציה- אז למה לא?! אני מקווה שאצליח לעמוד במטרות שהצבתי לעצמי ובמטרות שהצגתי כלפי חוץ ולתת את השירות הכי טוב למנתחי ההתנהגות המוסמכים בארץ כי זה מה שאנחנו צריכים לעשות, אנחנו ארגון שנותן שירות".

כל אחד מביא עמו משהו חדש ושונה. איך את רואה את התרומה הייחודית שלך?

"קודם כל הידע שלי ב-OBM מאוד יכול לעזור לארגון מבחינת אופן ויעול העבודה. אני חושבת שהארגון מאוד חשוב ויש לו מטרות חשובות אבל בשנים האחרונות לא הצלחנו להגיע לתוצאות או לתוצאות מספיק טובות ואני מקווה שעכשיו נצליח לעשות עבודה יותר טובה. עמוס עשה עבודה מצוינת לאורך שנים אך כל אחד מגיע לשלב מסוים בחיים שהוא מיצה מבחינת המוטיבציה ועמוס אמר בעצמו שהארגון זקוק ל"רוח חדשה" וזה מה שאני מביאה. זה כמו מרוץ שליחים, עמוס עשה את הריצה הראשונה והעביר את המקל הלאה אלי. עכשיו תורי לתת ספרינט קדימה".

מהו היעד המרכזי שלך כיו"ר הארגון?

"הסמכה ורישוי ישראלי- לחלוטין! אני רוצה שתוך שנתיים נצליח להגיע לתוצר כלשהו. זה לא יהיה קל, כי לצערי זה לא תלוי רק בנו, אנחנו יכולים לעבוד המון ולהשקיע יום ולילה אבל אנחנו תלויים בגורמים אחרים כגון: משרד הבריאות, המחוקקים וארגונים כאלה ואחרים. צריך לעשות הרבה מאוד עבודה".

האם יש משהו שהיית רוצה לשנות בארגון? אם כן, מה?

"אני רוצה שכארגון אנחנו נקבע מטרות שנתיות ובהתאם למטרות האלו כל הועדות יפעלו, כל אחד בדרך שלו, להשגת אותה מטרה משותפת. כלומר, אנחנו כארגון נרתם כולנו סביב מטרות ספציפיות. בישיבת הוועד האחרונה כבר הוחלט שהמטרה המרכזית היא נושא הרישוי וההסמכה ולכן כולנו נרתמים בעניין הזה. למעשה מדובר בחלוקה נכונה של המשאבים, יש לנו הרבה אנשים שיכולים לעשות עבודה טובה ואנחנו צריכים לראות כיצד אנחנו מנצלים (במובן הטוב של המילה) את אותם אנשים כדי להגיע למטרה הזו".

לא פעם עלה הנושא של שתוף פעולה בין שני הארגונים היחידים הקיימים בישראל (מנת"ה והיל"ה). כיצד את רואה את חשיבות שתוף הפעולה ביניהם וכיצד את מתעתדת לפעול בנושא?

"לפני שנכנסתי למנת"ה הייתי בהיל"ה. כשגרתי בארה"ב, הייתי בתפקיד נציגת חו"ל בהיל"ה, קישרתי מנתחי התנהגות שחיים בחו"ל עם הארגון ושתפתי אותם בכנסים שמתקיימים וכשחזרתי מחו"ל הייתי מזכירת הארגון בהיל"ה. עוד בזמנו אמרתי שחייבים לשתף פעולה עם מנת"ה כי אני חושבת שזה לא הגיוני שיהיו שני ארגונים לקהל יחסית לא גדול במיוחד של מנתחי התנהגות ולא יהיה שתוף פעולה ביניהם. אנחנו כארגון מנת"ה צריכים להחליט מה מייחד אותנו או מבדיל אותנו מארגון היל"ה. אם כבר יש שני ארגונים אז צריך באמת לדעת מה כל ארגון עושה ומה תפקידו ומה הוא מביא לשטח. אני לגמרי חושבת שצריך להיות שת"פ בין שני הארגונים. אני חושבת שאם שני הארגונים יישבו יחד וכל אחד יציג את ה"אני מאמין" שלו בנושא

ההסמכה והרישוי הישראליים, אנחנו נגלה שהסעיפים שאנחנו צריכים לגשר עליהם הם לא רבים או גדולים במיוחד."

איפה היית רוצה לראות את הארגון עשר שנים מהיום?

"קודם כל אני רוצה לראות את הארגון גדול, המשמעות במילה "גדול" היא שיהיו לנו הרבה מוסמכים או בעלי רישיון ישראלי לעסוק בתחום. אני רואה את הארגון כארגון מקצועי שתפקידו הוא לייעץ למשרדים הממשלתיים השונים בארץ בנוגע לניתוח התנהגות. אני רואה את הארגון כמקור לועדת אתיקה בניתוח התנהגות. ישנן שתי אפשרויות שלפיהן אני רואה את ארגון מנת"ה עוד עשר שנים: הארגון יהווה מעין צינור מקשר בין ישראל לבין הבורד או שיהווה תחליף ישראלי לבורד האמריקאי. וזה גם מה שאני מאחלת לארגון".

אם היית יכולה לצאת בקריאה או להעביר מסר אחד מרכזי לציבור מנתחי ההתנהגות בישראל, מה היית רוצה לומר?

"המסר שלי נובע מכל הראיון הזה- תהיו מקצועיים, תייחצנו את המקצוע שלנו בצורה הטובה ביותר, תחזרו כל הזמן למקורות ולספרים- תמיד יש משהו חדש שאפשר ללמוד. מקצועיות- מקצועיות- מקצועיות! זה מה שיבדיל אותנו מאחרים, זה מה שיגרום לנו להתאחד ולעבוד יחד".